

POLITIET
OSLO POLITIDISTRIKT

RETTSPRAKSIS I HATKRIMSAKER

Et utvalg saker fra Oslo tingrett 2015 - 2017

Oslo politidistrikt, oktober 2017

Innhold

Innledning.....	3
De utvalgte sakene	4
Hatkrimdommer eksempler.....	5
Spyttesaken	5
Nynazistsaken	7
Hatmailsaken mot kjendiskvinne.....	11
Bussjåførsaken.....	14
T-banestasjon-saken.....	16
Taxi-saken.....	18
Aktivitetshussaken	20
A.Kiellands plass saken	22
Hatmail mosaiske -saken.....	24
Billettkontrollsaken	26
Gunerius-saken.....	28
Saker med frifinnelse	31
Utestedsaken.....	31
Truck-saken	33

Utgitt av Stab for virksomhetsstyring, Oslo politidistrikt, oktober 2017. Spørsmål kan rettes til Ingjerd Hansen, E-post: ihansen@polit.no

Innledning

Hatkriminalitet defineres som: *Straffbare handlinger som helt eller delvis er motivert av hat eller negative holdninger på grunn av etnisitet, religion/livssyn, homofil orientering eller nedsatt funksjonsevne.*

Fenomenet hatkriminalitet er ikke nytt i Norge, men det å samle disse sakene under en paraply og iretteføre sakene som hatkriminalitet, har vi relativt liten erfaring med. Det er fremdeles ikke mange hatkriminaldommer avsagt i Oslo, men tallet er stadig økende, og det er derfor svært interessant å se nærmere på rettspraksis.

Hatkriminalitet er et fagfelt i stadig utvikling. Oslo politidistrikt har lenge vært opptatt av at det er flere enn politietaten som må bidra i kunnskapsutviklingen, men vi er opptatt av å ta vår del av ansvaret både for å sikre god etterforskning i disse sakene, men også for å bidra til økt kompetanse og bevissthet om hva hatkriminalitet er – og hva det ikke er. Vi utgir dette heftet som et ledd i dette arbeidet. Oslo politidistrikt har de siste årene jobbet med å forbedre egen etterforskning i disse sakene, blant annet ved å opprette en egen hatkrimgruppe. Vi har hatt fokus på opplæring av egne mannskaper, men ønsker også å bidra til å høyne kompetansen om hatkriminalitet generelt i samfunnet.

Vi opplever en økning i henvendelser fra media, forskere, studenter og andre interesserte som lurer på hva hatkriminalitet egentlig er, hvor mange saker som anmeldes, hva som skjer med disse sakene, og hva man vet om iretteføring av dem. Det siste spørsmålet har vært vanskelig å svare på, blant annet fordi domstolene ikke har egne registre for hatkriminaldommer. Dette skyldes mange forhold, men en av utfordringene er at hatkriminalitet ikke er knyttet til en eller to paragrafer i straffeloven, men ofte kommer til uttrykk i forbindelse med straffeutmålingen.

Vi gir altså ikke en fullstendig oversikt over alle dommer der hatkriminalitet er vurdert. Det vi derimot kan gjøre er å vise et utvalg av saker ført i retten av hatkrimgruppen i Oslo politidistrikt. Vi har også tatt med et par andre saker som har vært innom hatkrimgruppen, men som av ulike årsaker har blitt ferdig etterforsket på en annen avdeling i Oslo politidistrikt, eksempelvis der det er tatt ut tiltale for mange ulike forhold og der hatkriminalitet kun er ett av flere forhold det er tatt ut tiltale for. Målet med utgivelsen er å øke kunnskapen om hva hatkriminalitet «egentlig er», ved å formidle rettspraksis.

Inntil for noen år siden var det svært få anmeldelser som ble kodet som hatkriminalitet, og dermed var det få slike saker som ble behandlet i retten. Etter at Oslo politidistrikt fikk sin egen hatkrimgruppe har vi fått bedre systemer for koding, økt kunnskapen om fenomenet, sikret en bedre etterforskning, og dermed har flere slike saker blitt anmeldt, og ført for retten i Oslo. Det er altså et utvalg av disse vi presenterer her. Vi mener det er interessant i seg selv å se hvordan retten vurderer disse sakene, og håper flere kan ha nytte av denne kunnskapen.

De utvalgte sakene

Det har vært en vurdering av hensiktsmessigheten av å gi ut et hefte, eller nøye seg med å utarbeide en liste over aktuelle dommer. Når vi likevel har valgt å lage denne type fremstilling, er det fordi vi tror flere dermed vil ha interesse av å lese. Det er derfor viktig for oss å presisere at utvalget ikke er en gjennomgang av dommene i sin helhet. Dette er ment som en «lettest» gjennomgang av de ulike dommene, slik at flere enn de spesielt interesserte kan få en kjapp oversikt. For de som ønsker en grundigere gjennomgang er saksnummeret på hver dom tatt med, slik at dommene kan leses i sin helhet.

Det er fremdeles ikke mange dommer vedrørende hatkriminalitet som er avsagt i Oslo tingrett, men utvalget i dette heftet viser likevel en viss bredde. For det første er de fleste grunnlagene med. Det er altså saker som omhandler etnisitet (herunder antisemittisme), religion og homofil orientering. Nedsatt funksjonsevne er ikke med, da det oss bekjent ikke har vært ført hatkrimsaker på dette grunnlaget i Oslo tingrett de siste årene.

Videre viser utvalget av sakene noe av den bredden som finnes i forhold til tiltalen som er tatt ut, alt fra hatefulle ytringer til vold og skadeverk.

Hver sak er beskrevet for seg. Først gis et kort resymé av selve hendelsen, deretter kommer et utdrag av rettens vurdering, som avsluttes med domsslutningen i hver sak. Der hvor tiltalte er tiltalt for flere forhold, kommer dette tydelig frem.

Det er flere slike saker der dommen omhandler flere forhold som tiltalte er siktet for. Ofte i slike saker er hatkriminalmomentet svært underordnet. Et eksempel kan være en person som har begått flere ran, og i et av dem skal det ha blitt sagt skjellsord som «homo», «pakkis» eller lignende. I tillegg kan vedkommende være tiltalt for vold, oppbevaring av narkotika med mer. Disse sakene, der hatmotivet så vidt er nevnt i en flere titalls sider dom, er ikke tatt med her. I dette heftet har vi tatt med dommer der hatmotivet er fremtredende.

Alle dommene er rettskraftige, dommer som i skrivende stund er under ankebehandling er ikke tatt med.

Det er foretatt understreknings i rettens vurderinger i hver sak. Dette er våre understreknings, for å tydeliggjøre der retten særlig har tatt stilling til hatmotivet i sakene. Likeledes har vi valgt å anonymisere sakene, og navn er derfor byttet ut med (tiltalte), (fornærmede) og (vitne), evt med nummerering (tiltalte nr. 1) , (tiltalte nr. 2) osv.

Dommene presenteres kronologisk etter dato, den eldste først.

Hatkrimdommer eksempler

Spyttesaken

(SAKSNUMMER 15-010833MED-OTIR/04) Dom av 17.03.2015

Grunnlag religion

Tiltalebeslutning

Straffeloven § 135a første ledd og annet ledd

for ved uttalelse eller annen meddelelse som framsettes offentlig å ha forhånet en person på grunn av hennes trosbekjennelse.

Straffeloven § 390a

for ved skremmende eller plagsom opptreden eller annen hensynsløs atferd å ha krenket en annens fred

Hendelsen

Fornærmede, som bærer hijab, var i sin nærbutikk for å handle mat. Da tiltalte passerte henne mellom reolene sa han, ifølge fornærmede: «Alle muslimer bør slaktes»^{1[1]}. Tiltalte og fornærmede kjente ikke hverandre og hadde ikke snakket sammen før denne hendelsen. Tiltalte gikk så rundt reolen, for å komme tilbake samme vei. Da tiltalte igjen passerte fornærmede, spyttet han på henne slik at hun ble truffet på skulderen. Fornærmede skrek da ut, og to butikkansatte kom løpende til. Tiltalte gikk mot kassen, og de to butikkansatte fulgte fornærmede samme vei. Ettersom hun hadde en tydelig spyttklyse på skulderen spurte den ene butikkansatte tiltalte hvorfor han hadde spyttet. Tiltalte benektet å ha gjort dette, men ettersom to andre kunder hadde sett ham, spurte den butikkansatte på nytt hvorfor tiltalte hadde spyttet. Han svarte da: "Jeg hater alle muslimer." Tiltalte ble deretter ført ut av butikken, svært motvillig.

Rettens vurdering

Dette var før den nye straffeloven var trådte i kraft, og retten vurderer derfor §135a i den gamle straffeloven, den som nå er erstattet med §185.

"Det er tale om en negativ uttalelse om muslimer hvis eksakt innhold ikke er funnet bevist. Denne uttalelsen ble etterfulgt av at tiltalte kom tilbake til fornærmede og spyttet på henne, slik at spyttet traff henne på skulderen. Tiltalte svarte deretter i påhør av flere andre kunder, mens fornærmede sto der med spytt på skulderen, at "*Jeg hater alle muslimer*" på spørsmål om hvorfor han hadde spyttet på fornærmede.

Det følger av Høyesteretts avgjørelse inntatt i Rt. 1994 side 768 at straffeloven § 135a også rammer realakter. Det innebærer at spytting også ut fra sin sammenheng kan utgjøre en "ytring" i lovens forstand. Endringen i lovens ordlyd, som trådte i kraft 1. januar 2006, var ikke ment å endre på dette. Tiltalte hadde ingen kjennskap til fornærmede. Hans tilnærmelser overfor henne hadde åpenbart sin bakgrunn i at fornærmede bar hijab, og at han slik kunne identifisere at hun er muslim. På bakgrunn av tiltaltes forutgående negative uttalelse om muslimer, tiltaltes spytting på

^{1[1]} Rettens flertall fant det bevist at tiltalte hadde sagt noe negativt om muslimer, men ikke at det var ordrett dette som ble sagt. Rettens mindretall fant det bevist at det var dette som ble sagt.

fornærmede og hans etterfølgende utsagn ”Jeg hater alle muslimer”, fremstår det klart at meningen var å uttrykke hat overfor og forhåne fornærmede fordi hun er muslim og muslimer som gruppe. (...)

Spørsmålet er videre om tiltaltes ytringer kan anses som diskriminerende etter straffeloven § 135a. Det er alternativet å "forhåne" noen på grunn av deres religion som her er aktuelt, jf. straffeloven § 135a annet ledd. (...) retten (har) kommet til at tiltaltes ytringer rammes av straffeloven § 135a første og annet ledd, og retten har ved vurderingen lagt vekt på følgende:

Tiltaltes ytringer overfor fornærmede var av utelukkende sjikanerende karakter og fremsatt uten annet formål enn å uttrykke hat og forhånelse overfor fornærmede som muslim og muslimer som gruppe. Det er tiltaltes spyting på fornærmede som er avgjørende for at retten anser ytringene som en grov nedverdiggelse og forhånelse av fornærmede som muslim. Ytringene er fremsatt på en matbutikk, hvor fornærmede kun var for å handle og hvor fornærmede må kunne forvente å få være i fred. Situasjonen har derfor ingen parallell til situasjoner hvor ytringsfriheten står særlig sterkt. Tiltaltes ytringer var ikke ledd i noe fritt ordskifte, som er den kjerneverdigen ytringsfriheten skal beskytte, jf. Rt. 2012 side 536 avsnitt 38. Ytringene er ikke vernet av ytringsfriheten, men er straffebelagt etter straffeloven § 135a.

Tiltaltes ytringer er fremsatt forsettlig, og tiltalte forsto at han forhånet fornærmede. Det subjektive vilkåret for straff er til stede.

Straffeloven § 390a rammer den som ved skremmende eller plagsom eller annen hensynsløs atferd krenker en annens fred.

Tiltaltes atferd – slik flertallet har funnet den bevist ut over enhver rimelig tvil under punkt 1 – var sjikanerende, sterkt nedverdiggende og fremsatt helt uprovosert. Fornærmede forklarte at hun ble kjemperedd, skremt og såret av det som skjedde. At fornærmede ble redd og lei seg, er også beskrevet av vitnene (...). Det er utvilsomt at tiltalte ved hensynsløs atferd krenket fornærmedes fred, og at han handlet forsettlig."

Videre sier retten i forhold til straffeutmåling:

"Det skal utmåles straff for overtredelse av straffeloven § 135a og straffeloven § 390a. Retten er enig med påtalemyndigheten i at straffen utmålt for forholdet i Rt. 2012 side 536 er veiledende ved straffutmålingen. I sistnevnte sak hadde tingretten utmålt en straff på 18 dager betinget fengsel og en ubetinget bot på 15 000 kroner, for forhånelse av en dørvakt på grunn av hans hudfarge og etniske opprinnelse da domfelte ble nektet adgang på et utested. Han hadde gjentatte ganger kalt dørvakten for ”jævla neger” og ”jævla svarting” og sagt ”hvorfør tillates negre å jobbe i Norge”. Straffutmålingen ble verken overprøvd av lagmannsretten eller Høyesterett.

For tiltaltes del er det særlig spytingen som er straffeskjerpende. Som retten har lagt til grunn ovenfor, er spyting langt mer forhånende enn mange muntlige og skriftlige uttalelser vil være. Samlet sett finner retten derfor at straffen bør være tilsvarende straffen som ble utmålt for forholdet i Rt. 2012 side 536. Straffen settes etter dette til fengsel i 18 dager som gjøres betinget med en prøvetid på to år, i tillegg til en bot på 15 000 kroner, subsidiært 15 dager fengsel dersom boten ikke betales. "

Nynazistsaken

(SAKSNUMMER 15-031054MED-OTIR/03) Dom av 31.08.2015

Grunnlag etnisitet/religion

Det er tre tiltalte i denne saken. Samlet handler denne saken om overtredelse av:

Tiltalebeslutning

Straffeloven § 229 første straffalternativ jf § 232

for under andre særdeles skjerpende omstendigheter, å ha skadet en annen på legeme. Ved avgjørelsen av om andre særdeles skjerpende omstendigheter foreligger skal det særlig legges vekt på om overtredelsen er rasistisk motivert, om den har skjedd uprovosert og om den er begått av flere i fellesskap. **Gjelder tiltalte nr.1**

Straffeloven § 228 første ledd jf § 232

for under andre særdeles skjerpende omstendigheter, å ha øvet vold mot en annens person. Ved avgjørelsen av om andre særdeles skjerpende omstendigheter foreligger skal det særlig legges vekt på om overtredelsen er rasistisk motivert, om den har skjedd uprovosert og om den er begått av flere i fellesskap.

Straffeloven § 135a første ledd og annet ledd

for ved uttalelse som framsettes offentlig å ha forhånet en person eller en gruppe av personer på grunn av deres religion, hudfarge, nasjonale eller etniske opprinnelse.
Gjelder tiltalte nr. 2

Hendelsen

De tre tiltalte (to etnisk norske og en engelskmann) hadde vært på en fest sammen da de i 23-tiden drog til Oslo sentrum der de var innom flere barer. De tiltalte hadde drukket dels betydelige mengder alkohol (10 halvliterer samt vin og akevitt) men beskrev seg som «oppegående». De var innom en Seven-Eleven butikk på vei til drosjene da de to fornærmede (mørkhudede) passerte dem. De to fornærmede hadde også tatt seg noen øl på byen. Fornærmede 1 beskrev seg selv som full, fornærmede 2 beskrev seg som «vanlig» da han ikke hadde drukket noe særlig.

Fra dette tidspunktet har de involverte ulike forklaringer om hva som skjedde. De tiltaltes forskjellige forklaringer skiller seg markert fra de fornærmedes forklaringer. Retten landet på at de ikke har tiltro til tiltaltes versjoner, men til vitner og fornærmedes forklaringer.

De fornærmede passerte tiltalte, og det ble sagt «Hallo» eller lignende. Dette ble for mye for særlig en av de tiltalte, som mener at dette ble sagt til en av kvinnene som var med ut. Skjellsordene haglet, primært på engelsk, men og på norsk, som "*stikk din jævla islam*", "*fuckin muslims, you don't have anything to do here*", "*Go back fuckin terrorists*" eller lignende. Skjellsordene ble gjentatt flere ganger i kombinasjon med slag og spark. Alle tre tiltalte angrep dem, men engelskmannen skal ha hauset opp de to yngre. Det var først slag, spark og skjellsord, men det ble og kastet ting mot dem som askebegre, stoler og glass. Fornærmede 1 tok til motmæle og var tydelig sint, men vitner har forklart at det var de to fornærmede som ble angrepet og presset nedover gaten. På et tidspunkt kom et vitne og gikk

mellom de tiltalte og de fornærmede. Da hadde fornærmede 1 fått et glass kastet på seg som knuste. Han fikk et kutt i hånden, og måtte siden sy fem sting.

Retten vurdering

Retten skulle ta stilling til hvorvidt volden var rasistisk motivert, og bygget da blant annet på data som politiet hentet ut fra de tiltaltes mobiler. En av SMS 'ene ble sendt sent på natten etter selve hendelsen, fra den ene tiltalte, og lød: "Tusen takk for en herlig middag og kveld! Avslutningen var ikke så dum den heller! ;) Hils gjestene!! :)" Retten finner at dersom det var de tiltalte som var blitt angrepet, som de hevdet, så ville de neppe ha konkludert med at det var en god avslutning på kvelden. Retten skal så ta stilling til spørsmålet om rasistisk motivasjon for volden:

"Retten viser til gjennomgangen av bilder med nazisymboler og nazihilsener fra festen hos (tiltalte nr. 1) som ble funnet på (tiltalte nr. 2's) telefon, andre bilder som han hadde lagret på sin telefon og tekstmeldinger med bruk av nazisymboler. Når det gjelder bilder fra festen hos (tiltalte nr.1) viser retten til bilde av (tiltalte nr. 3) som strekker armen ut som i en nazihilsen, bilde av flagg med solkors som henger i leiligheten, bilde av (tiltalte nr. 1) som gjør nazihilsen foran flagget med solkors, og bilde av (tiltalte nr. 1) som holder opp et rødt flagg med hakekors samtidig som en annen person gjør nazihilsen. De øvrige bildene på telefonen var med tekster som: "*British White and Proud of it*", "*100 % white 100% proud*", "*the unholy alliance, the left, Islam*", "*Good Night Left Side*", "*Spark Islam ut av Norge*", "*Around Blacks ... never relax*", bilde av en atombombe med teksten "*the only cure for Islam*" og bilde av et flagg med hakekors."

Videre skriver retten at det i tillegg brukes:

"... bokstav/nummerkoder som forbindes med ny-nazister. Det er 14/88 og 88. I følge utskrift fra Wikipedia er 8 en kode for den åttende bokstaven i alfabetet og at 88 er symbol for "Heil Hitler". Tallet 14 representerer ifølge Wikipedia, The fourteen words av David Lane: "We must secure the existence of our people and a future for White children". Sett i sammenheng med bildene som retten har gjennomgått, og som retten kommer tilbake til for så vidt gjelder (tiltalte nr.1), kan bruken av tallene 14 og 88 i tekstmeldingene ikke forklares som tilfeldige tallkombinasjoner. Samlet og sammenholdt med andre bilder fra festen, mener retten det er klare holdepunkter for at (tiltalte 2) har rasistiske holdninger".

Deretter skal retten ta stilling til om det som har skjedd er brudd på strl §135a:

"Retten mener uttalelsene "*Fucking muslims, you don't have anything to do here*", "*Go back fucking terrorists*", er uttalelser som umiddelbart oppfattes som hatefulle og rasistiske. Retten mener de også må forstås slik i den sammenhengen de ble framsatt. Ut fra omstendighetene mener retten uttalelsene klart må forstås slik at (de fornærmede) på grunn av utenlandsk opprinnelse og som muslimer, ble sammenlignet med terrorister. Retten mener utsagnene også må tolkes slik at de som muslimer ikke kunne oppholde seg på gaten der de var, eventuelt heller ikke i landet. Slik retten ser det innebærer det grov krenkelse å bli sammenlignet med terrorister, eller antatt for å være terrorist, på grunn av etnisk bakgrunn og/eller religion

Retten er ikke enig med forsvarer, advokat Marciuch, i at saken skiller seg fra forholdet i Rt. 2012 side 536 fordi utsagnene i den saken gjaldt nedvurdering knyttet til om det var forsvarlig "å la en farget utføre slikt arbeid". Retten mener utsagn som innebærer påstander om at en person er terrorist fordi han er muslim, og av samme grunn ikke skal kunne oppholde seg på et bestemt sted, er på linje med uttalelsene i den aktuelle saken. Retten mener det er en klar nedvurdering av de fornærmede ut fra deres etnisitet og religion. Dette gjelder uavhengig av om (tiltalte 2) visste om de fornærmede var muslimer eller ikke.

Retten mener uttalelsene er hatefulle og diskriminerende og ikke beskyttet av ytringsfriheten. (...) Ytringene er framsatt i en situasjon som åpenbart ikke ligger innenfor den kjerneverdi som ytringsfriheten skal beskytte, sml. Rt. 2012 side 536 avsnitt 38. Retten kan ikke se annet enn at utsagnene som ble gjentatt flere ganger, innebærer en grov nedvurdering av en gruppes menneskeverd.

Forsvarer(...) har anført at utsagnene kan sammenlignes med teksten i sangen Partysvenske av Jaa9 & Onklp, og at ingen har reagert mot den teksten som må anses å ligge innenfor ytringsfriheten. Hun har særlig pekt på utsagnene som "Din jævla partysvenske", "God tur på hjemreisen", "Hej då" og "Ser du liker det å herje her i Norge, vel stikk hjem og bor din egen jævla olje!".

Meningsinnholdet i enkeltuttalelser i en sangtekst må bedømmes samlet og i sammenheng med innholdet i teksten for øvrig. Den må vurderes i en kunstnerisk kontekst og hensyntatt bruken av språklige virkemidler. Utsagnene i vår sak er ikke framsatt i en tilsvarende sammenheng, og retten ser ingen grunn til å gå nærmere inn på teksten i Partysvenske.

(Tiltalte 2) dømmes for overtredelse av straffeloven § 135 a."

Til sist må retten ta stilling til straffutmålingen:

"Retten skal først ta stilling til om volden er utført under særdeles skjerpene omstendigheter fordi volden var rasistisk motivert og/eller skjedde uprovosert, jf. straffeloven § 232.

Retten finner det bevist ut over en hver rimelig tvil at volden mot de to fornærmede var uprovosert. (...)

Retten finner det videre bevist utover enhver rimelig tvil at volden var rasistisk motivert. Dette gjelder selv om de tiltalte også kan ha brukt vold fordi de fornærmede sa noe i det de passerte. Det er ikke nødvendig at rasisme er det eneste motivet for handlingen. Retten viser til Agder lagmannsretts dom 7. februar 2006 (LA-2006-185117) hvor det framgår at det er tilstrekkelig at rasisme har vært framtrædende og klart satt sitt preg på overtredelsen:

I likhet med tingretten er lagmannsretten også kommet til at handlingen var rasistisk motivert. Det er i denne sammenheng ikke avgjørende at rasisme er det eneste motivet for handlingen, men det er et vilkår at rasisme har vært fremtrædende og klart satt sitt preg på overtredelsen. De utsagnene domfelte kom med, både på stedet da handlingen ble begått og noe senere hjemme hos kameraten hvor hendelsen ble omtalt, viser at rasisme har vært en klar motivasjonsfaktor.

Retten mener det er ført bevis for at (tiltalte 1 og 3) i likhet med (tiltalte 2), har klare rasistiske holdninger. (...) Retten viser også til en film på (tiltalte 1) sin telefon fra en fest hos ham og hvor også (tiltalte 3) var til stede. Filmen viser festdeltakerne som synger Jan Teigens "Optimist", men hvor optimist er endret til "nynazist". Retten viser også til vitneforklaring fra (vitne) som kjente (tiltalte 1) som nynazist. Både (tiltalte 1 og 2) har avvist at de er del av et nynazistisk eller høyreekstremt miljø og har i stor

grad bortforklart eller bagatellisert bilder og symbolbruk. Det er ikke nødvendig for retten å ta stilling til om de er en del av et miljø, og det er heller ikke straffskjerpene i seg selv dersom det er tilfelle. De framlagte bevisene underbygger imidlertid at begge to og i størst grad (tiltalte 1), har rasistiske holdninger. Det får betydning for rettens helhetsvurdering av om volden var rasistisk motivert.

Retten mener at rasisme har vært framtreddende og klart satt sitt preg på handlingen. (...) Retten mener allmennpreventive hensyn tilsier at det bør reageres strengt mot rasistisk motivert vold. Retten viser særlig til at de tre tiltalte var pågående og aggressive overfor de fornærmede, og at presset de fornærmede nedover gaten. Legemsfornærmelsen i post II b kvalifiserer til en kort ubetinget fengselsstraff som skjerpes av at volden var uprovosert og rasistisk motivert."

Da tiltalte nr. 1 ble dømt for flere forhold ut over den ovennevnte sak tar vi kun med straffeutmåling for tiltalte 2 og 3. Tiltalte 2 ble dømt for:

"...to overtredelser av straffeloven § 228 første ledd jf. § 232 og straffeloven § 135 a til fengsel i 75 -syttifem- dager, jf. § 62 første ledd, som anses utholdt ved varetekt".

Tiltalte nr 3 ble dømt for:

"...to overtredelser av straffeloven § 228 første ledd jf. § 232 til fengsel i 60 -sekstidager, jf. § 62 første ledd. Varetekt kommer til fradrag med 5 -fem- dager".

Hatmailsaken mot kjendiskvinne

SAKSNUMMER 16-051378MED-OTIR/08 Dom av 04.05.2016

Grunnlag etnisitet

Tiltalebeslutning

Straffeloven (2005) § 185 første ledd første punktum jf annet ledd

for forsettlig eller grovt uaktsomt offentlig å ha satt frem en diskriminerende eller hatefully ytring ved å true eller forhåne noen, eller fremme hat, forfølgelse eller ringeakt overfor noen på grunn av deres hudfarge eller nasjonale eller etniske opprinnelse

(I tillegg legemiddeloven §31 annet ledd jf §24 første ledd, for uten lovlig atkomst å ha vært i besittelse av narkotika -2 jointer marihuana samt 4 gram marihuana i en lynlåspose)

Hendelsen

Saken omhandler en ung mann som får kjennskap til at en kjent norsk kvinne venter barn med en norsk politiker. Kvinnen har norsk mor og far fra et afrikansk land. Den unge mannen skriver på kvinnens åpne facebookprofil:

'Gratulerer har du klart å ligge deg til permanent oppholdstillatelse. Hvorfor kan du ikke ta med deg familien din å flytte tilbake til Afrika. Hvorfor kan du ikke vise såpas respekt, det er ikke krig der dere kommer fra. Din frekke motbydelige halvape. Kom deg ut av landet. Jævla nigger.'

Kvinnen svarer en stund etter tilbake:

Denne så jeg ikke før nå. Dette er aller første gang jeg får en sånn kommentar på fb-siden min, og det bekrefter det jeg alltid har ment: folk flest er ikke troll. Jeg kjenner ikke deg (tiltaltes navn), det er kanskje like greit, men jeg lar kommentaren din ligge her, så ser alle at du finnes."

Da politiet ble kjent med tiltaltes melding, åpnet politiet etterforskning i saken. Etter avhør av tiltalte ble hovedtiltalebeslutningen tatt ut av statsadvokatene i Oslo. Tiltalte erkjente straffeskyld og forklarte i retten at han kjente han måtte gjøre noe da han hørte om graviditeten. Dette fordi han etter eget utsagn ikke kunne fordra hverken kvinnen eller politikeren hun ventet barn med. Meningen var å sende den til kvinnen personlig men tiltalte visste ikke forskjell da på åpen og personlig facebookmelding. Han synes likevel det var bra at flest mulig fikk lese meldingen hans "siden det viser at ikke alle synes det er bra med den omfattende innvandringen som nå skjer hit til landet". Han gav i retten uttrykk for at han hadde forståelse for at ord som "freckke motbydelige halvape" og "jævla nigger" er uttrykk som ikke trenger å være beskyttet av ytringsfriheten, og forstod at slike uttrykk kunne være straffbare. Han sa og at han ville unngå denne type uttrykk når han skal ytre seg i fremtiden.

Retten uttaler:

"I henhold til straffeloven av 2005 § 185 om forbud mot hatefulle ytringer er det bl.a. forbudt og straffbart offentlig å forhåne noen på grunn av deres hudfarge eller nasjonale eller etniske opprinnelse. Meldingen fra tiltalte til (fornærmede) er nettopp en slik forhånelse, og rammes av straffeloven § 185. Uttrykkene i tiltaltes melding, som "frekke motbydelige halvape" og "jævla nigger", er ikke av en art som fortjener vern av Grunnlovens § 100 om vern av ytringsfriheten, men er utelukkende en grov nedvurdering og hån av andres menneskeverd.

Med tiltaltes plassering av sin melding på (fornærmedes) åpne Facebookside skjedde forhånelsen i det offentlige rom, jf. legaldefinisjonen i straffeloven § 10 annet ledd annet pkt. som lyder slik: *"Består handlingen i fremsettelse av en ytring, er handlingen også offentlig når ytringen er fremsatt på en måte som gjør den egnet til å nå et større antall personer."*

Skyldkravet i straffeloven § 185 er forsett eller grov uaktsomhet. Tiltalte har forklart at han har vært på Facebook siden 2008, og at han er inne på Facebook om lag én gang ukentlig. Av denne grunn, og ettersom det generelt er grunn til å være nøye med å påse at personlige meldinger på sosiale media fremsendes som personlige meldinger – om det er det man ønsker – fremstår det i det minste som grovt uaktsomt av tiltalte å sende av gårde denne meldingen uten å undersøke nærmere om hvor den tok veien. Tiltalte har for øvrig forklart at han er fornøyd med at meldingen hans er blitt lest av flere.(...)

Straffeloven (2005) § 185 er en videreføring av den tilsvarende bestemmelsen i den tidligere straffelovs (1902) § 135 a. Det er lite rettspraksis til belysning av straffenivået i denne type saker, og de dommer det er vist til, hvor det for øvrig er reagert med betinget fengsel, er ikke så sammenlignbare med saksforholdet i vår sak. Retten har merket seg at det i lovforarbeidene til straffeloven (2005) § 185, i Ot.prp.nr. 8 (2007-2008) side 343, er uttalt:

" Straffen er bot eller fengsel inntil 3 år. Ved lovendringen i 2005 ble strafferammen hevet til fengsel inntil 3 år, og departementet ser ingen ytterligere grunn til heving av strafferammen nå. Slike lovbrudd bør imidlertid, på samme måte som annen hatkriminalitet, gjennomgående straffes noe strengere enn i dag."

Overtredelse av straffeloven § 185 som gjøres på sosiale medier har et stort skadegjørende potensiale fordi straffbare hatefulle ytringer da er egnet til å nå et stort antall mennesker. Såkalt nett-trollvirksomhet er spesielt samfunnsskadelig når den har form av forhånende og/eller truende ytringer med sikte på bringe debattanter på sosiale medier o.l. til taushet

– noe som innebærer at man bruker egen overtredelse av ytringsfrihetens grenser til å frata andre deres adgang til å ytre seg. Det er imidlertid ikke dette som er tilfelle i vår sak. Snarere dreier det seg om en enkeltstående melding som ikke var av truende karakter, selv om dens innhold altså var forhånende og egnet til å virke sårende.

Tiltalte har erkjent de faktiske forhold, og han har erkjent straffeskyld for forholdet i hovedtiltalebeslutningen. Han har således erkjent at de uttrykkene han brukte

overskred ytringsfrihetens grenser, og han har uttalt at han ved fremtidige meningsytringer vil avstå fra denne type utsagn.

Retten er kommet til at tiltaltes handling i hovedtiltalebeslutningen kvalifiserer til en betinget fengselsstraff, og slik at besittelsen av marihuana i tilleggstitalebeslutningen, som i seg selv er et bøteforhold, anses som en skjerpende omstendighet jf. straffeloven § 79 bokstav a.

Straffen settes etter dette til fengsel i 30 dager med en prøvetid på 2 år på vanlige vilkår
jf. straffeloven (2005) § 34.

Dommen er enstemmig."

Bussjåførsaken

(SAKSNUMMER 16-002135MED-OTIR/02) Dom av 01.07.2016

Grunnlag etnisitet

Tiltalebeslutning

Straffeloven (1902) § 135a første ledd jf annet ledd

for ved uttalelse som framsettes offentlig å ha forhånet eller utsatt for hat, forfølgelse eller ringeakt en person eller en gruppe av personer på grunn av deres religion, rase, hudfarge eller nasjonale eller etniske opprinnelse

Straffeloven (1902) § 227 første straffalternativ

for i ord eller handling å ha truet med en straffbar handling som kan medføre høyere straff enn 6 måneders fengsel, under slike omstendigheter at trusselen var skikket til å fremkalle alvorlig frykt

Hendelsen

Fornærmede var denne kvelden sjåfør på en nattbuss. Tiltalte og kjæresten satt bak i bussen. Etter hvert kom det på en gjeng ungdommer. De var høylytte og bussjåføren ba dem roe seg over høytaleranlegget. Dette ble bekreftet av en av ungdommene som vitnet i retten. Tiltalte hevdet at ungdommene ikke bråkte og at sjåførens klaging på dem derfor var utidig, noe retten ikke fant å sette sin lit til. Tiltalte reagerte på sjåførens oppførsel, og ropte "*Hold kjeft, jævla pakkis*". Han gikk deretter fram til sjåføren og slo ham en gang i ansiktet med knyttet neve. Sjåføren klarte å reise seg, og det ble et basketak framme i bussen. Han fikk da nye knyttneveslag fra tiltalte. Kjæresten til tiltalte kom til og også hun slo mot sjåføren. Sjåføren forklarte i retten at han tidligere hadde vært utsatt for det samme. Den gangen ble saken henlagt fordi politiet ikke klarte å identifisere gjerningsmannen. Sjåføren ville derfor holde dem tilbake, og løp etter dem ut av bussen. Han holdt igjen kjæresten, men tiltalte kom tilbake og fikk henne løs. Også nå fortsatte tiltalte og kjæresten å slå og sparke sjåføren. Tiltalte hadde lagt igjen ei pakke i bussen. Vitner gav denne til politiet slik at de kunne finne navnet hans ut fra det som stod på pakka.

Etter hendelsen var sjåføren, som er fra et Nord-afrikansk land, sjukemeldt noen dager på grunn av sår og merker i ansiktet. Han har seinere ikke villet kjøre nattbuss da han føler seg utrygg på den tida av døgnet.

Retten vurdering:

I dommen heter det: «Retten mener tiltaltes rop til sjåføren "*hold kjeft, jævla pakkis*" var for å håne ham fordi tiltalte hadde sett at han var av utenlandsk opprinning. I motsatt fall kunne han f.eks. ha sagt "*hold kjeft, jævla dust/bussjåfør/tulling*" eller liknende. Han er derfor skyldig i samsvar med post I.

Slaga i post to var under særdeles skjerpene omstendigheter, da det skjedde uprovosert og mot en sjåfør under transport og sittende uten særlig mulighet til å forsvare seg mot slaget som kom.

(...) Retten mener utgangspunktet bør være rundt seks måneder og viser til at dette var uprovosert vold mot en bussjåfør under føring av buss med passasjerer. Det var flere knyttneveslag mot hodet, og det kunne blitt alvorligere konsekvenser, både for sikkerheten for passasjerene – bussen var i bevegelse da tiltalte kom oppover midtgangen – og med tanke på hvilke skader sjåføren kunne få av skader med slike slag.

Men retten er enig med aktor i påstanden da dette er en etterskuddsdom og det har gått noe tid. Retten legger også noe vekt på tilståinga så langt den rekker.

(Tiltalte) dømmes for overtredelse av straffeloven § 135 a første og andre ledd og § 228 første ledd jf. § 232, § 62 og § 64 til fengsel i 90 dager.

Fullbyrding av 30 dager av straffen utsettes i medhold av straffeloven §§ 52-54 med ei prøvetid på to år.

T-banestasjon-saken

(saksnummer 16-064250MED-OTIR/2) Dom av 23.08.2016

Grunnlag etnisitet

Tiltalebeslutning:

Straffeloven (2005) § 185 første ledd første punktum jf annet ledd

for forsettlig eller grovt uaktsomt offentlig å ha satt frem en diskriminerende eller hatefull ytring. Med diskriminerende eller hatefull ytring menes det å true eller forhåne noen, eller fremme hat, forfølgelse eller ringeakt overfor noen på grunn av deres

a) hudfarge eller nasjonale eller etniske opprinnelse,

Straffeloven (2005) § 271

for å ha øvet vold mot en annen person eller på annen måte krenket ham fysisk.

Straffeloven (2005) § 265 første ledd jf annet ledd

for ved trusler å ha søkt å påvirke yrkesutøvelsen til en person fra en særlig utsatt yrkesgruppe.

Straffeloven (2005) § 181 annet ledd

for i selvforskyldt rus å ha forulempet andre

Hendelsen:

Tiltalte var ruset/beruset, og på vei gjennom Stortinget T-banestasjon. På sin vei gjennom stasjonen fikk han øye på tre selgere som stod på en stand og reklamerte for et firma. Tiltalte fremsatte da høylytt følgende uttalelser: *'Norge for nordmenn', 'Alle innvandrere kan dø', 'Stikk ut av landet', 'Nå står han jævla innvandrerdriften her igjen', 'Jævla pakkis', 'Jeg begynner å bli lei av innvandrere', 'Ut av dette landet jævla innvandrere'* og/eller lignende. Uttalelsene var i første grad rettet mot de tre selgerne, men også mot andre tilfeldige forbigående. Han sparket dessuten til standen slik at den veltet over en av de tre selgerne som ble truffet i magen og hoften. Selgeren ble påført skade.

Tre vektere kom etter hvert til og anholdt ham. Han uttalte da til dem: *'Jeg skal ta dere og torturere familiene deres', 'Jeg er ikke redd for å dø, men jeg skal sørge for at dere dør før meg', 'Nye nasjonalister kommer etter dere, dere skal dø i jula', og 'Dere må passe på familiene deres'*.

De tre fornærmede selgerne forklarte at tiltaltes adferd ble opplevd svært skremmende. En av dem forklarte at tiltalte kom helt opp til ham, stirret lenge på ham og sa blant annet *«nå står han her og henger igjen, jævla innvandrerdriften»*. Han har i ettertid blitt redd for å oppleve noe lignende igjen. En annen av selgerne forklarte at tiltalte sto og stirret ham i øynene mens han fremsatte de utsagn som er gjengitt ovenfor. Tiltalte sparket deretter hardt til standen, slik at den falt over selgeren og traff ham i hoftene og magen. Han fikk smerter i hoftene og magen som en følge av dette, samt at han ble redd og beskrev at han havnet i en sjokktilstand.

Rettens vurdering:

I dommen står det:

"På bakgrunn av tiltaltes egen forklaring legger retten videre til grunn at han var beruset, at han hadde gått av på feil T-banestopp, og at han er svært lite begeistret for innvandringen til Norge. Sistnevnte støttes av dokumenterte innlegg fra tiltaltes Facebook-profil forut for hendelsen. Tiltalte har ikke erkjent straffeskyld, idet han ikke husker hendelsene på grunn av ruspåvirkningen. Tiltalte forklarte at han fikk en blackout og ikke husker noe før han står med hendene i håndjern og politiet hadde kommet til stedet. I politiavhør i etterkant av hendelsen erkjente han å ha sparket til standen, noe han i retten bekreftet at han sikkert hadde gjort".

Retten diskuterer først om uttalelsene rammes av straffelovens § 185:

"Spørsmålet er om de uttalelser tiltalte kom med rammes av straffeloven § 185. I henhold til straffeloven § 185 om forbud mot hatefulle ytringer er det bl.a. forbudt og straffbart offentlig å fremsette diskriminerende eller hatefulle ytringer. Med diskriminerende eller hatefulle ytring menes blant annet det å forhåne noen på grunn av deres hudfarge eller nasjonale eller etniske opprinnelse. Tiltaltes utsagn, især «nå står han her og henger igjen, jævla innvandrerdritt» og «innvandrere skal dø» er nettopp en slik forhånelse, og rammes av straffeloven § 185. Disse utsagnene er ikke av en art som fortjener vern av Grunnloven § 100 om vern av ytringsfriheten, men er utelukkende en grov nedvurdering og hån av andres menneskeverd. Utsagnene er fremsatt som sjikane uten annet formål enn å nedverdige de fornærmede ut fra deres nasjonale eller etniske opprinnelse. Selv om tiltalte på sin Facebook-side har fremsatt en mer generell kritikk av innvandringspolitikken, skiller situasjonen på T-banestasjonen seg markant fra dette og har ikke noe til felles med den kjerneverdigrunnet ytringsfriheten skal beskytte, nemlig det frie ordskiftet. Retten mener saken har klare likhetstrekk med avgjørelsen inntatt i Rt 2012 s. 536, som gjaldt rasistiske utsagn overfor en dørvakt på et utested, og viser til det som er sagt der om avveiningen mot ytringsfriheten.

Skyldkravet i straffeloven § 185 er forsett eller grov uaktsomhet. Tiltalte har forklart at han var beruset og ikke husker noe av hendelsen. Retten viser til straffeloven § 25 tredje ledd om at tiltalte skal bedømmes som han var edru. Retten er ikke i tvil om at tiltalte bedømt som edru forsto at uttalelsene var diskriminerende og hatefulle. Han fremsatte ytringene en rekke ganger og gikk blant annet helt opp i ansiktet til både (selger 1 og selger 2) da han fremsatte dem. Retten mener på denne bakgrunn at tiltalte handlet med viten og vilje da han fremsatte utsagnene."

Retten kommer frem til at tiltalte dømmes etter tiltalebeslutningen. Retten sier videre dette om straffeutmålingen:

"Allmennpreventive hensyn står i denne saken sterkt og tilsier at det reageres med en markert og følbar straff (...) Retten mener at sakens karakter og omfang tilsier at det ikke skal idømmes en betinget reaksjon. Etter dette fastsettes straffen til fengsel i 30 dager".

Taxi-saken

(SAKSNR16-116730ENE-OTIR/01) Dom av 23.09.2016

Grunnlag etnisitet

Siktelse

Straffeloven (2005) § 351 første ledd

For å ha skadet en gjenstand som helt eller delvis tilhørte en annen.

Straffeloven (2005) § 185 første ledd første punktum jf annet ledd

for offentlig å ha satt frem en diskriminerende eller hatefull ytring. Med diskriminerende eller hatefull ytring menes det å true eller forhåne noen, eller fremme hat, forfølgelse eller ringeakt overfor noen på grunn av deres hudfarge eller nasjonale eller etniske opprinnelse

Straffeloven (2005) § 264 jf § 263

for grovt i ord eller handling å ha truet med straffbar atferd under slike omstendigheter at trusselen var egnet til å fremkalle alvorlig frykt. Trusselen var grov fordi det særlig legges vekt på at den var motivert av fornærmedes hudfarge, nasjonale eller etniske opprinnelse

Straffeloven (2005) § 181 første ledd

for ved støy eller annen utilbørlig atferd å ha forstyrret den alminnelige fred og orden

Hendelsen:

To unge menn tar drosje hjem fra byen. De er fettere. Siktede forklarte i retten at han hadde drukket tett fra ca. kl. 15 på dagen, og ca. kl. 0300 tok de drosje hjem. Ved ankomst meddelte drosjesjåføren at turen kom på ca. 900 kroner, noe siktede reagerte kraftig på. Han ble utagerende, ropte høyt og knuste bakruten på drosjen. Drosjesjåføren har innvandrerbakgrunn og siktede kom med flere rasistiske uttalelser, også etter at en politikvinne ankom stedet. Han ropte blant annet at han 'hatet negre' og at 'De kan komme seg ut av landet vårt'. Han sa videre til drosjesjåføren at han ønsket å 'drepe den jævla negeren', 'kappe av ham halsen og massakrere ham og putte ham i syre', at han ønsket å gjøre dette mot 'alle negere', samt 'jeg ønsker å vite hva han heter, jeg kommer til å knivstikke ham' og/eller lignende. Han ropte også skjellsord mot tilfeldige forbipasserende. Siktede erkjente straffeskyld i retten. Siktede forklarte videre at han angret på det han har gjort, og opplyste at han ikke ville ha gjort dette i edru tilstand. Han avga en uforbeholden tilståelse i retten.

Rettsens vurdering:

I dommen står det:

"Påtalemyndigheten har foreslått at straffen settes til fengsel i 45 dager med fradrag av to dager for utholdt varetekt. Forholdene i post II og III er de bærende ved straffutmålingen. Det følger av Rt-2008-401 avsnitt 11 og 12, at ubetinget fengsel i 15

til 30 dager er et utgangspunkt ved alvorlige trusler, men at det kan være aktuelt med både strengere eller mildere straff avhengig av de konkrete omstendigheter. Som et utgangspunkt må drapstrusler regnes som alvorlige trusler, jf. avsnitt 12 i dommen. Forholdet i post II vil isolert medføre betinget fengsel, jf. Rt-2012-536.

Det legges videre i skjerpene retning vekt på at fornærmede er drosjesjåfør, og tilhører dermed en yrkesgruppe som er spesielt utsatt og har et særskilt behov for vern. I tillegg legges det vekt på at truslene var motivert av fornærmedes hudfarge.

Skadeverket og ordensforstyrrelsen anses isolert som bøteforhold, og straffeloven 2005 § 79 bokstav a får anvendelse.

I formildende retning er det tatt hensyn til at siktede har avgitt en uforbeholden tilståelse. Han er også tidligere ustraffet.

På grunn av sakens alvorlige karakter finner retten at det ikke kan reageres med samfunnsstraff eller betinget dom.

Etter en samlet vurdering finner retten at straffen passende kan settes til fengsel i 30 dager. Varetekt kommer til fradrag med to dager.

Dommen ble lest opp for domfelte, som ble orientert om at dommen ved opplesningen var forkynt for ham, og om adgangen til å anke dommen, og fristen og framgangsmåten for anke.

Domfelte erklærte at han vedtar dommen".

Aktivitetshussaken

(SAKSNUMMER 16-109127MED-OTIR/02) Dom av 28.09.2016

Grunnlag religion

Tiltalebeslutning

Straffeloven (2005) § 271

for å ha øvet vold mot en annen person eller på annen måte krenket ham fysisk.

Straffeloven (2005) § 185 første ledd første punktum jf annet ledd

for offentlig å ha satt frem en diskriminerende eller hatefully ytring. Med diskriminerende eller hatefully ytring menes det å true eller forhåne noen, eller fremme hat, eller ringeakt overfor noen på grunn av deres religion eller livssyn.

Hendelsen

Den fornærmede kvinnen jobber på et aktivitetshus for barn. Hun bærer hijab. Den aktuelle dagen for hendelsen var hun akkurat ferdig på jobb, og på vei hjem. Tiltalte, som er mor til et barn på aktivitetshuset, kom mot henne og så sint ut. Da de møttes innledet tiltalte med å si noe sånt som "*Jobber du her fremdeles?!*" "*Du skal ikke jobbe her, her i Norge har vi religionsfrihet, da skal sånne som deg din IS-kriger bort herifra*" "*Jævla IS-kriger*". Videre sa tiltalte at den fornærmede skulle "*dra til Amerika og sprengte seg selv*". Fornærmede svarte med å kalle tiltalte kunnskapsløs og ond. Tiltalte slo henne da i armen, noe som ikke førte til skader, men fornærmede har forklart at hun ble helt satt ut som følge av hendelsen, og at hun ble redd og lei seg. En kollega av fornærmede forklarte at han observerte hendelsen fra avstand og så på kroppsspråket at det foregikk en krangel, og at fornærmede ble slått. Han forklarte også at tiltalte hadde kommet til garderoben etterpå og vært sint, og sagt til ham at de "*ikke kunne ha slike jævla IS-krigere på jobb*" og at hun videre hadde kalt fornærmede for "*hora*" og/eller "*kona til en IS-kriger*". Et annet vitne kom til garderoben etter hvert. Også han beskrev tiltalte som svært sint på grunn av fornærmedes påkledding. Til ham sa hun at "*det er godt å se at det jobber sånne som deg her*", noe vitnet helt klart forsto som en henvisning til hans norske etnisitet.

Retten vurdering

I dommen står det blant annet:

"Retten er av den oppfatning at de øvrige bevis i saken også underbygger fornærmedes forklaring, herunder at tiltalte tidligere har gitt klart uttrykk for at hun hadde et problem med at ansatte på aktivitetshuset brukte hijab. Det ble også fremlagt en SMS som hun hadde sendt til aktivitetshuset i etterkant av hendelsen som ga uttrykk for slike holdninger. Tiltalte selv forklarte i retten at hun ikke husket noe fra episoden, men at hun hadde hatt en dårlig tone med aktivitetssenteret fra dag én. Videre ga hun klart uttrykk for at hun mislikte at ansatte på aktivitetssenteret gikk kledd i svart hijab. Hun beskrev også hvilke problemer hun har hatt med muslimer i området hvor hun bor, og at hun har sett seg nødt til å flytte på grunn av dette. Hennes anstrengte forhold til innvandrere var noe som også var godt kjent for de ansatte på aktivitetshuset. (...) Etter dette har retten flertall (...) kommet til at tiltalte har handlet som beskrevet i post I, og da at hun slo (fornærmede) minst én gang hardt i øvre del av

armen/skulderen. Rettens flertall er videre av den oppfatning at hun handlet forsettlig, og viser til det hendelsesforløpet som er beskrevet over. Etter dette er både de subjektive og objektive vilkår for straff oppfylt.

Rettens mindretall (...) mener det er ikke er tilstrekkelig bevist at tiltalte ble slått, og viser til at fornærmede sa at hun ble slått to ganger i retten, mens hun i politiavhør sa fem ganger. Vitnet (...) hadde bare sett ett slag. Videre mener rettens mindretall at (...) og ...) beskrev slagene ulikt, noe som svekker troverdigheten. (Rettens mindretall) er for øvrig enig med flertallet i det øvrige faktumet som er blitt lagt til grunn, herunder hvilke ytringer tiltalte har fremsatt (...) Retten finner det bevist utover enhver rimelig og fornuftig tvil at tiltalte har fremsatt de ytringer som fremgår av tiltalen post II. (...)

Tiltaltes utsagn må videre tolkes for å ta stilling til om de rammes av straffeloven § 185. Straffeloven § 185 rammer diskriminerende og hatefulle ytringer fremsatt offentlig. Retten legger til grunn at uttalelsene ble fremsatt "offentlig", i det tiltalte og fornærmede sto på parkeringsplassen utenfor (aktivitetssenteret) på det aktuelle tidspunkt. Dette var ikke bestridt i retten.

Når det gjelder grensen for om ytringene er straffbare, viser retten til Rt. 2012 side 536 (...)

Retten er av den oppfatning at den type utsagn tiltalte har fremsatt overfor fornærmede i vår sak er rammet av straffeloven § 185 første ledd, første punktum, jf. annet ledd. Uttalelsene er etter rettens syn kvalifisert krenkende, og innebærer en "grov nedvurdering av en gruppes menneskeverd", jf. Rt. 2007 side 1807.

Straffeloven § 185 må imidlertid anvendes med de begrensninger som følger av bestemmelsen om ytringsfrihet i Grunnloven § 100. Slik retten ser det har ikke de fremsatte uttalelsene i vår sak noe til felles med de verdier som ytringsfriheten skal beskytte, nemlig det frie ordskifte, jf. Rt. 2012 side 536. Retten er av den klare oppfatning at ytringene utelukkende synes fremsatt for å forhåne fornærmede på grunn av hennes religion. Ytringene er grovt nedverdiggende, og ble fremsatt overfor (fornærmede) da hun var på vei hjem fra jobb og måtte kunne forvente å få være i fred. Retten er derfor av den oppfatning at ytringene ikke er vernet av ytringsfriheten, men er straffebelagt etter straffeloven § 185. Retten er av den oppfatning at tiltalte handlet forsettlig, og de subjektive og objektive vilkår for straff er dermed oppfylt."

Retten sier videre dette om straffeutmålingen:

"Aktor har vist til Rt. 2012 side 536 som retningsgivende for straffeutmålingen. Retten er enig i at vår sak er sammenlignbar med den, men understreker at i vår sak skal tiltalte også dømmes for kroppskrenkelse. Straffen skal derfor etter rettens syn settes noe høyere. I den nevnte dommen ble straffen satt til 18 dager betinget fengsel, og kr 15 000 i bot.

Retten er i lys av dette og de konkrete omstendigheter kommet til at straffen settes til 21 dager som gjøres betinget med en prøvetid på to år. Retten har lite opplysninger om tiltaltes økonomiske situasjon, utover at hun går på arbeidsavklaringspenger fra NAV, og er derfor kommet til at boten settes til kr 10 000, subsidiært fengsel i 15 dager."

A.Kiellands plass saken

(SAKSNUMMER 16-138756MED-OTIR/07)

Grunnlag Homofil orientering

Tiltalebeslutning

Straffeloven (2005) §272 jf §271, jf. Strl (2005) §15

for å ha øvet vold mot en annen person eller på annen måte krenket ham fysisk. Kroppskrenkelsen er grov fordi det særlig legges vekt på at den har skjedd uten foranledning og har karakter av et overfall, er begått av flere i fellesskap og er motivert av fornærmedes homofile orientering

Hendelsen

De to fornærmede i denne saken er et homofilt kjærestepar. Natt til søndag en vårdag i 2016 var de på vei hjem fra en fest. De hadde handlet i en nattåpen kiosk, og gikk ut hånd i hånd, da de møtte de tre tiltalte. Etter dette har aktørene ulike forklaringer og retten valgte å se bort fra de tiltaltes forklaringer som ifølge dommen «fremstår som konstruerte og tilpasset» og som endret seg underveis i saken. Det var også vitner til det som skjedde som forklarte seg sammenfallende med de fornærmede. Retten legger til grunn at de tre tiltalte lo og slengte skjellsord som «jævla homser» mot de fornærmede fordi de leide hverandre. De fornærmede skal da ha ropt «morrapuler» tilbake. De tre tiltalte startet så en fysisk konfrontasjon ved at de dyttet, slo og sparket de fornærmede flere ganger, og særlig den ene fornærmede. Dette skjedde gjentatte ganger og flere steder på kroppen på begge. Fornærmede 1 ble også sparket i hodet. Han forklarte at han ble bevisstløs en periode, og både kjæresten og politiet som kom til stedet beskrev at han virket «livløs». Han ble innlagt på sykehus etter hendelsen

De tre tiltalte var sammen om dette og kan derfor dømmes for enten å ha selv begått eller medvirket til volden. Retten finner det bevist at det var de tiltalte som startet. Videre finner de det bevist at tiltalte nr. 1 var den mest aktive under selve voldsutøvelsen og også den som initierte det hele, men alle de tre tiltalte deltok. Videre finner rettens flertall at kroppskrenkelsen var motivert av de fornærmedes legning. Retten er enstemmig i at kroppskrenkelsen var grov.

Retten uttaler:

"(Retten har) funnet det bevist at det var de tiltalte som startet voldsutøvelsen mot de fornærmede, slik at kroppskrenkelsen mot de fornærmede ikke var for å avverge et angrep fra de fornærmede (...) (Et) angrep fra de fornærmede (var) her uansett ikke ulovlig da de fornærmede måtte ha anledning til å forsvare seg (...) Hvorvidt de fornærmede i noen grad har 'tatt igjen' ved å rope skjellsord tilbake og/eller slå tilbake, er i denne saken uten betydning for straffbarheten for de tiltaltes handlinger(...) Retten er etter dette ikke i rimelig tvil om at de tre tiltalte er skyldig i å ha forholdt seg som beskrevet i tiltalens post 1. De har handlet forsettlig og blir å dømme for grov kroppskrenkelse (...)

Allmennpreventive hensyn gjør seg sterkt gjeldende ved slike tilfeller av uprovosert utelivsvold, og hvor volden er motivert av de fornærmedes homofile legning. Slike voldsepisoder skaper stor frykt og utrygghet ikke bare for de som rammes direkte, men

hos befolkningen generelt og mot de utsatte minoritetsgruppene spesielt. Lovgiver har gitt klare signaler om å skjerpe straffen for uprovosert vold (...). På side 34 i Prp 97L (2009-2010) uttalte departementet at straffen for relativt uprovoserte kroppskrenkelser som ligger i grenseområdet mot kroppsskade normalt ikke bør ligge under 90 dagers betinget fengsel. Det samme fremgår også av forarbeidene til straffeloven av 2005, jf. Ot.prp nr. 22 (2008-2009) på side 179. Etter rettens vurdering kommer dette utgangspunktet på 90 dagers fengsel til anvendelse her ettersom kroppskrenkelsen var uprovosert og ligger nærme en kroppsskade ettersom retten finner det bevist at (fornærmede 1) var i alle fall nær bevisstløs en kort stund (...) Ettersom det i vår sak skal utmåles straff for kroppskrenkelse mot to fornærmede jf. strl §79 første ledd bokstav a, og de momenter Høyesterett trekker frem i Rt. 2012 s. 1108 sitert over også er relevante i vår sak, mener retten at dette utgangspunktet på 90 dager må heves til et utgangspunkt på 120 dagers fengsel. (...) Ut fra de allmennpreventive hensyn som gjør seg tungt gjeldende ved denne type voldsforbrytelser finner retten at det må reageres med ubetinget fengselsstraff.

For (tiltalte nr. 1) finner retten det bevist at han har vært den som initierte og har vært den mest aktive under selve voldsutøvelsene, noe som får betydning for straffeutmålingen. Videre er (tiltalte nr. 1) tidligere (...) dømt for et tilfelle av utelivsvold (legemsbeskadigelse) til fengsel i 5 måneder. Dette er en straffeskjerpene omstendighet.

Tiltalte nr. 2 og 3 ble etter dette dømt til fengsel i 120 dager. Tiltalte nr. 1 ble dømt til fengsel i 6 måneder, der fullbyrding av 2 måneder av straffen utsettes med prøvetid på to år.

Alle de tre tiltalte ble dømt én for alle og alle for én til å betale en oppreisningserstatning på kr. 20.000 til fornærmede nr. 1, og kr.10000 til fornærmede nr.2"

Dommen var enstemmig.

Hatmail mosaiske -saken

(SAKSNUMMER 16-181016MED-OTIR/08) Dom av 22.12.2016

Grunnlag antisemittisme

Dette er en dom som omfatter flere forhold. Tiltalte har sendt en rekke mail til offentlige personer, politikere og andre, og han har flere ganger truet både offentlige personer og butikkpersonale, via nettet og ansikt til ansikt. I denne dommen er flere av forholdene behandlet under ett. Et av tiltalepunktene var:

Straffeloven (1902) § 227 annet straffalternativ

for i ord eller handling å ha truet med en straffbar handling som kan medføre høyere straff enn 6 måneders fengsel, under slike omstendigheter at trusselen var skikket til å fremkalle alvorlig frykt, og det foreligger særdeles skjerpene omstendigheter.

Det er kun denne delen av tiltalen som er omtalt her. Grunnlaget er at tiltalte sendte to e-poster til Det Mosaiske Trossamfund, som inneholdt blant annet uttalelser om å bombe trossamfundets synagoge i Oslo.

Hendelsen

Tiltalte sendte med kort tids mellomrom to mailer til det mosaiske trossamfund. Den ene mailen hadde overskrift : *Bomben kommer kl 16:30 i morgen*. I mailen heter det : *"Gjør dere klare, fordi kl 16:30 i morgen vil deres 'beundringsverdige' synagoge bli til historie"*.

I den andre mailen, som har overskrift «*Kom dere fucking vekk fra Norge Nå*», står det blant annet:

"Vi er muslimer, vi er de smarteste (...) Hvorfor sitter dere i topposisjoner og kontrollerer alt fra våre banker til Hollywood osv? Det krever jeg en forklaring på Nå. Jeg vet om dere sleipe pyser som kontrollerer verden fra "bak scenen". Deres jævlige organisasjoner, Illuminati og Frimurerne. De kontrollerer alt fra økonomi til hollywood, medisin, politikk osv. Dere må ikke tro dere kan gjøre sånn uten at vi får vite det. Der er pyser (...) kom igjen mann, fuckings opp og kjemp mot oss (...) Bare vent, jeg skal bombe dere vantroe, deres synagoge i Oslo(...) Har nettopp meldt meg inn i FrP, og med så mye engasjement og så mange nye og revolusjonerende ideer som jeg har, kommer jeg til å bli en stjerne innen norsk politikk og internasjonal politikk fort, og når jeg blir det så skal jeg ikke la dere slippe unna, da skal jeg fortelle verden om all den ondskapen som dere holder hemmelig for verden (.) vær forberedt for om ikke lenge skal deres synagoge og frimurerens hovedkontor i Oslo bli til aske. Og det koddet jeg ikke om. Dere har koddet med feil folk. Vi muslimer er helt feil folk å koddet med."

I politiavhør var tiltalte helt klar på at han mente hvert ord og at han hatet jødene, at det ikke var tomme trusler men noe han ville ha gjennomført dersom politiet ikke var kommet.

Rettenns vurdering

I retten forklarte tiltalte at han hadde hatt et hatefullt forhold til det jødiske folket, men hevdet at han ikke har det lenger. Retten fremhevet uansett at trusselen åpenbart er egnet til å skape alvorlig frykt:

"Mailenes innhold er hatefulle. Jødene er en utsatt minoritetsgruppe i Norge, og skal ha vern mot slik intoleranse og fremmedfrykt som tiltalte har gjort seg til talsmann for".

Retten fant at tiltalte handlet med forsett og han ble dømt for overtredelse av straffeloven (1902) § 227 annet straffalternativ.

Under saksforberedelsen ble spørsmålet om tiltalte var strafferettslig tilregnelig tatt opp. En spesialist i psykiatri og en nevropsykolog ble oppnevnt av retten for å foreta en vurdering og rettspsykiatrisk undersøkelse av tiltalte. Det ble konkludert med at tiltalte var strafferettslig tilregnelig. I dommen står det:

"Det hører likevel med til helhetsbilde at de sakkyndige mener at han har en dyssosial og narsissistisk personlighetsforstyrrelse. Han er preget av en kald og likegyldig holdning til andres følelser, har en markert og vedvarende ansvarsløs holdning og ignorerer sosiale normer, regler og forpliktelser. Videre meget lav toleranse for frustrasjon, lav terskel for aggressive utbrudd, inklusive voldsbruk. Han har en manglende evne til å oppleve skyldfølelse eller lære av erfaringer, særlig straff, og har en markert tendens til å gi andre skylden, eller til å rasjonalisere den atferden som har prakt ham i konflikt med samfunnet. Endelig har han en markert tendens til grandiose forestillinger om seg selv. Det fremstår som meget sannsynlig for retten at tiltaltes straffbare handlinger kan forstås på bakgrunn av nevnte personlighetsforstyrrelser, selv om han altså er strafferettslig tilregnelig. (...) I henhold til tradisjonelle straffutmålingsmomenter er tiltaltes unge alder og hans erkjennelser formildende. Det er straffeskjerpene at han har hatt et fast forbrytersk forsett over tid, til tross for gjentatte samtaler med politi og ungdomsarbeidere om konsekvensene av handlingene hans. Det er videre straffeskjerpene at han truer offentlige personer som har et spesielt behov for vern og en sårbar jødisk minoritet.

Aktor har lagt ned påstand om betinget fengsel i ett år, og på det særskilte vilkår at han tar opphold på institusjon og med en prøvetid på 4 år. Etter en helhetsvurdering er retten enig i at dette både er til tiltaltes og samfunnets beste.

Dommen er enstemmig."

NB: Vi understreker igjen at dette var en dom som omfattet flere forhold, og at det nevnte forholdet kun var ett av svært mange forhold vedkommende var tiltalt for. Retten har ikke sagt noe om hva forholdet isolert kunne medført av straff, men lagt vekt på det straffeskjerpene elementet ved at han truet en minoritetsgruppe.

Billettkontrollsaken

(SAKSNUMMER 16-165481MED-OTIR/08) Dom av 25.01.2017

Grunnlag religion

Tiltalebeslutning

Straffeloven (2005) § 286

for ved vold å ha søkt å påvirke yrkesutøvelsen til en person fra en særskilt utsatt yrkesgruppe. Med særskilt utsatt yrkesgruppe forstås personer som forestår allment tilgjengelig persontransport, som for eksempel buss.

Straffeloven (2005) § 185 første ledd første punktum jf annet ledd

for offentlig å ha satt frem en diskriminerende eller hatefull ytring. Med diskriminerende eller hatefull ytring menes det å true eller forhåne noen, eller fremme hat, forfølgelse eller ringeakt overfor noen på grunn av deres hudfarge eller nasjonale eller etniske opprinnelse, religion eller livssyn.

Hendelsen

Den tiltalte var på vei hjem etter det han beskrev som en travel dag på jobben. Han hadde glemt å ta sine antidepressive medisiner den dagen, og han var stresset fordi han skulle hjem for å ordne til sønnens bursdag dagen etter. Han forklarte at han på grunn av dette hadde glemt å stemple busskortet sitt. Det ble billettkontroll, og tiltalte fikk en bot. Han ble svært sint, og begynner å rope ting som "*Dere stjeler fra meg*" og "*Kan du ikke lese din muslim*", "*Kan du ikke skrive*" og lignende. Vitner opplevde at dette var for å ydmyke kontrollørene. Tiltalte beskrives som spesielt utagerende mot en av kontrollørene og han kom med ulike ytringer og ufine ord, slik som "*Muslimjævel*" og "*Terrorist*», "*Er du dum*" og "*Kan du ikke forstå meg*". Kontrollørene trakk seg tilbake etter at tiltalte hadde signert boten. Tiltalte kom da bort til en av dem for å ta et bilde av ham med mobilkameraet. I det han snudde seg, kjente kontrolløren en arm rundt halsen sin, og det svartnet et par sekunder for han. En annen kollega kom bort og forsøkte hjelpe til med å løsne grepet men grepet var så fast at hun klarte ikke få det løs. Fornærmede kom seg etter hvert løs selv. Han hadde vondt på siden av halsen i noen dager etterpå, men oppsøkte ikke legevakten. Retten fester lit til de tre kontrollørenes forklaring, som var i samsvar med det en av passasjerene forklarte.

Retten vudering

Retten vurderte bestemmelsen i straffeloven 2005 § 286 om vold mot særskilt utsatte yrkesgrupper, og fant at tiltalte her skulle dømmes i samsvar med tiltalebeslutningens post I. I forhold til hatefulle ytringer skriver retten videre:

"Etter å ha vurdert tiltaltes, de tre kontrollørene og passasjer (...) sine forklaringer, finner retten det bevist utover enhver rimelig og fornuftig tvil at tiltalte høylytt fremsatte uttalelser som beskrevet i tiltalens post II. Uttalelsene er fremsatt på en buss med passasjerer. I tillegg til busskontrollørene var det minst en passasjer, (...), som hørte uttalelsene. Det er ikke tvilsomt at uttalelsene ble fremsatt "offentlig", jf. straffeloven 2005 § 185 første ledd, jf. § 10.

Spørsmålet er hvorvidt tiltaltes uttalelser kan anses å true eller forhåne noen, eller fremme hat, forfølgelse eller ringeakt overfor noen på grunn av deres hudfarge eller

nasjonale eller etniske opprinnelse eller religion eller livssyn, jf. straffeloven 2005 § 185 annet ledd».

Retten viser så til Rt-2012-536 avsnitt 17, og 18-20. og skriver i dommen:

«Retten finner at uttalelsene tiltalte kom med, slik som "muslimjævel", "terrorist", herunder fremsatt i sammenheng med de øvrige uttalelsene, slik som "kan du ikke norsk" og "kan du ikke lese" er sjikanøse og krenkende uttalelser. Ut fra sammenhengen de var fremsatt i overfor de to billettkontrollører, kan ikke retten se at de var fremsatt med annet formål enn å sjikanere billettkontrollørene ut fra deres hudfarge og utenlandske opprinnelse. Retten er kommet til at ytringene ikke inngår i det ytringsfriheten skal verne om, og de er uttalt overfor en yrkesgruppe som er avhengig av respekt ved utførelsen av jobben sin, jf. Rt-2012-238 avsnitt 38 og 39. Retten finner at utsagnene innebærer en grov nedvurdering av en gruppes menneskeverd, jf. Rt-2012-536 avsnitt 38.

Skyldkravet etter straffeloven 2005 § 185 er forsett eller grov uaktsomhet.

Forsvareren har anført at det er tiltaltes ordbegrensning som gjør at han uttalte disse uttalelsene i en situasjon hvor han ville si fra om at han følte seg krenket og urettferdig behandlet, og hvor han språklig sett ikke strakk til. Ut fra tiltaltes egen forklaring og den øvrige bevisførselen, kan ikke retten se at tiltalte har en slik ordbegrensning at det skal få betydning for skyldspørsmålet. Retten er ikke i tvil om at uttalelsene var fremsatt forsettlig, og at tiltalte forstod at uttalelsene var krenkende og sjikanerende for de to kontrollørene. Retten viser til at tiltalte forklarte at han selv (...) har opplevd krenkende situasjoner. Tiltaltes behandlende psykolog (...) forklarte i retten at tiltalte har utfordringer på språksiden som avviker fra det normale, som gjør at han i kombinasjon med angst har problemer med å bli forstått og da særlig i stressende situasjoner. Dette endrer imidlertid ikke rettens vurdering av tiltaltes subjektive skyld. At tiltalte har forklart at han ikke er rasist endrer heller ikke rettens vurdering.

I forhold til straffeutmåling sier retten at det er post I som er bærende ved straffeutmålingen (altså vold mot særlig utsatt yrkesgruppe), men vektlegger og de hatefulle ytringene:

«Tiltalte er (...) år gammel og er tidligere ustraffet. Tiltalte dømmes nå for et tilfelle av vold mot særlig utsatt yrkesgruppe og for et tilfelle av hatefulle ytringer. Forholdet i tiltalens post I er det bærende ved straffeutmålingen. (...) Billettkontrollører tilhører en utsatt yrkesgruppe som har et særlig behov for vern, og allmennpreventive hensyn tilsier en streng reaksjon ved vold mot billettkontrollører. (...). Retten har etter en helhetsvurdering kommet til at det riktige utgangspunktet for straffen er fengsel i 36 dager.

(...) Retten har etter en helhetsvurdering, herunder forklaringen fra psykologspesialist om tiltaltes diagnose og at hans funksjonsnivå på enkelte områder ligger under normalen, kommet til at tiltalte kan idømmes samfunnsstraff. På denne bakgrunn finner ikke retten at straffens formål taler mot en reaksjon i frihet, jf. straffeloven 2005 § 48.

Retten har kommet til at samfunnsstraffen settes til 36 timer med en gjennomføringstid på 120 dager, subsidiært fengsel i 36 dager.

Gunerius-saken

(SAKSNUMMER 16-195705MED-OTIR/04) Dom av 25.01.2017

Grunnlag etnisitet

Tiltalebeslutning:

Straffeloven (2005) § 185 første ledd første punktum jf annet ledd, jf. strl (2005) §15

for offentlig å ha satt frem en diskriminerende eller hatefull ytring. Med diskriminerende eller hatefull ytring menes det å true eller forhåne noen, eller fremme hat, forfølgelse eller ringeakt overfor noen på grunn av deres hudfarge eller nasjonale eller etniske opprinnelse.

Straffeloven (2005) § 181 første ledd

for ved støy eller annen utilbørlig atferd å ha forstyrret den alminnelige fred og orden

Hendelsen

Et ektepar oppholder seg ved et busstopp utenfor Gunerius kjøpesenter i Oslo. Begge to er ruspåvirket. De får beskjed av en vekter om å fjerne seg fra busstoppet. De gjør dette, men mannen er rasende og går mot kjøpesenteret. Der slår han på vinduene flere ganger og skriker høyt. Det er mange personer i området som er vitne til det som skjer. Ytterligere to vektere kommer til etter at de ansatte i en butikk har tilkalt dem. Mannen er tydelig ruset og forsøker å slå vekterne. Han omtaler dem gjentatte ganger og svært høyløyt som "jævla svartinger", "jævla flyktninger" og lignende. Han sa videre at de "må reise tilbake til landet sitt, vi trenger dere ikke". Kvinnen tar mannens parti og også hun omtalte vekterne gjentatte ganger som "jævla svartinger" og "jævla utledninger", og spurte dem: "Skal dere komme hit og fortelle meg hva jeg skal gjøre? Jeg er norsk".

Vekterne opplevde situasjonen som ubehagelig og skummel og tok kontakt med en politibil som stod parkert like i nærheten. Idet politiet kom til stedet, overlot vekterne til politiet å håndtere de tiltalte. Mannen roet seg ikke ned, og politiet tilkalte enda en politipatrulje over sambandet. Da han ble satt bak i cellerommet på politibilen, sparket han i døren på bilen og skrek – slik at alle i nærheten hørte ham – "Svartinger!". Kvinnen forsøkte å hindre politiet i å ta med seg mannen.

Det var mange personer som var vitne til episoden, og flere forbipasserende stoppet og så på.

Rettens vurdering

I dommen står det:

"Når det gjelder spørsmålet om de aktuelle ytringene er diskriminerende i straffebudets forstand, fremgår følgende definisjon av hvilke ytringer som rammes av straffeloven § 185 annet ledd:

Med diskriminerende eller hatefull ytring menes det å true eller forhåne noen, eller fremme hat, forfølgelse eller ringeakt overfor noen på grunn av deres

a) Hudfarge eller nasjonale eller etniske opprinnelse, [...]

For å avgjøre hvorvidt de to tiltaltes ytringer omfattes av denne definisjonen, må det foretas en tolkning av ytringene. Høyesterett har lagt til grunn at det avgjørende for tolkningen er hvordan den alminnelige tilhører vil oppfatte utsagnet ut fra den sammenheng det er fremsatt, jf. Rt-2012-536 avsnitt 18. (...) Etter rettens syn er de tiltaltes ytringer – etter en tolkning basert på ovenfor nevnte prinsipper – å anse som skjellordlignende og sjikanøse utfall og spørsmål, som er rettet mot vekternes etnisitet og hudfarge. Utsagnene er svært negativt ladet, og rettet mot to vektere som utførte jobben sin. Utsagnene var tilsynelatende uten konkret meningshold, de ble gjentatt flere ganger av tiltalte nr.1 og nr. 2, og ble fremsatt som sjikane uten annet formål å nedverdige de fornærmede ut fra deres hudfarge og etnisitet.

Ut i fra den situasjonen utsagnene ble fremsatt i, må det ha fremstått som klart at meningen var å underkjenne vekternes arbeid og involvering ut fra deres hudfarge og etnisitet. Retten mener dette særlig illustreres av spørsmålet om hvorfor (vekterne) – som "utlendinger" og "svartinger" – kunne fortelle hva de tiltalte – som "norske" – kunne gjøre og ikke gjøre. Etter rettens syn er det tale om en klar nedvurdering av de to vekterne ut fra deres hudfarge og etnisitet. (...) Videre finner retten at de aktuelle uttalelsene – som etter rettens syn innebærer en grov nedvurdering av en menneskegruppe – er av slik kvalifisert krenkende karakter at de må anses som diskriminering i straffeloven § 185s forstand. Nedvurderinger som bygger på hudfarge og etnisitet, retter seg klart mot menneskeverdet, jf. Rt-2012-536 avsnitt 29.

For ordens skyld presiserer retten at spørsmålet om tiltaltes ytringsfrihet ikke har kommet på spissen i herværende sak. De tiltaltes uttalelser ble ikke fremsatt som ledd i en debatt, offentlig diskurs eller tilsvarende. Uttalelsene var uprovoserte og rettet mot to vektere som utførte arbeidet sitt. Uttalelsene faller ikke innenfor det straffrie rom – av Høyesterett omtalt som den kjerneverdi som ytringsfriheten skal beskytte, jf. Rt-2012-536 avsnitt 38. På denne bakgrunn finner retten bevist utover enhver rimelig tvil at tiltalte nr.1s og nr.2s handlinger, slik som beskrevet i forelegget, oppfyller de objektive vilkårene i straffeloven § 185 første ledd første punktum, jf. annet ledd.

Når det gjelder de tiltaltes subjektive skyld, finner retten at det ikke er tvil om at de tiltalte fremsatte uttalelsene forsettlig og at de ved uttrykkene som ble benyttet forhånet de to vekterne. Tiltalte nr.1 og nr.2 var klar over at deres uttalelser ble hørt av de fornærmede og av andre tilhørere utenfor (kjøpesenteret), som de tiltalte var klar over at var et offentlig sted. Forsettet omfatter derfor at uttalelsene ble fremsatt "offentlig", jf. straffeloven § 185 første ledd første punktum. (...) Begge de tiltalte dømmes for overtredelse av straffeloven § 185 første ledd første punktum, jf. annet ledd.

Etter rettens syn bør rasistiske ytringer som er fremsatt helt uprovosert på offentlig sted av allmennpreventive grunner møtes med en streng reaksjon. Dette finner retten støtte for i Borgarting lagmannsretts dom av 9. januar 2017 (LB-2015-193147), der domfelte ble dømt til betinget fengsel 21 dager og til en ubetinget bot på kr. 10 000. Det finnes flere eksempler fra henholdsvis Oslo, Jæren og Brønnøy tingrett der personer domfelt for hatefulle ytringer er idømt betinget fengsel mellom 16 og 30 dager, og/eller ubetinget bot mellom kr. 10 000 og kr. 15 000. Retten kan ikke se at det foreligger nevneverdige straffeskjerpene eller formildende omstendigheter.

Retten har vært i tvil om de tiltaltes overtredelse av straffeloven § 185 kvalifiserer til betinget fengsel eller til en bot, eventuelt en kombinasjon av betinget fengsel og bot. Etter rettens syn ligger straff kun i form av en bot helt i det nedre sjikt av hva som kan anses som passende straff for overtredelse av straffeloven § 185 første ledd første punktum. Likevel har retten, blant annet under henvisning til at det er funnet lite veiledende rettspraksis med hensyn til straffutmålingen under straffeloven § 185, samt at påtalemyndigheten helt siden det (ikke vedtatte) forelegget ble utferdiget har operert med bot som passende straff for overtredelsen, kommet til at forholdet i post I kvalifiserer til en bot.

Når det gjelder tiltalte nr.1 finner retten, under henvisning til straffeloven § 53 annet ledd, at botens størrelse passende settes til kr. 7 200. Den subsidiære fengselsstraffen fastsettes til 14 dager. Når det gjelder tiltalte nr. 2, dømmes han i tillegg for overtredelse av straffeloven § 181 første ledd. Overtredelse av straffeloven § 181 første ledd er isolert sett et bøteforhold. Retten skal da utmåle en samlet bot forholdene i post I og II, jf. straffeloven § 79 første ledd bokstav a. Under henvisning til straffeloven § 53 annet ledd, og sett hen til at tiltalte nr.2 i avhør har forklart at han er uføretrygdet, finner retten at botens størrelse passende settes til kr. 10 800. Den subsidiære fengselsstraffen fastsettes til 22 dager. Varetektsfradraget i den subsidiære fengselsstraffen er på to dager, og dette er hensyntatt ved utmålingen av botens størrelse.

Dommen er enstemmig.»

Saker med frifinnelse

Utestedsaken

(SAKSNUMMER 16-038018MED-OTIR/06) Dom av 10.05.2016

Grunnlag etnisitet

Tiltalebeslutning

Straffeloven (1902) § 228 første ledd
for å ha øvet vold mot en annens person

Hendelsen

En vennegjeng er ute på byen. En av jentene er så beruset at hun får beskjed om å forlate utestedet. Fornærmede følger henne ut. Bartenderen hadde fått beskjed om å nekte ytterligere servering til vennegjengen. Fornærmede var irritert for at venninnen var vist ut fra stedet. Etter en stund vil han inn igjen på utestedet men blir nektet av dørvakten. Fornærmede har forklart at dørvakta skal ha sagt at han ikke ville slippe ham inn fordi han var "neger", "for svart" eller lignende rasistisk uttrykk. Tiltalte benekter å ha sagt dette, og vitnet, som var sterkt beruset men var på stedet har ikke hørt disse uttalelsene. Ingen andre av vitnene som har forklart seg var utenfor inngangen på det aktuelle tidspunktet. Fornærmede ble svært sint etter dette, han har selv forklart til politiet at han "klikket". Det kom til basketak mellom tiltalte og fornærmede. Fornærmede tok tak i T-skjorten til tiltalte så den revnet, og tiltalte fikk skrapemerker på halsen og kløremerker på hendene. Fornærmede hevder at tiltalte i denne situasjonen skal ha slått ham med knyttet neve i ansiktet flere ganger, slik at han falt og begynte å blø fra venstre nesebor. Tiltalte benekter å ha slått fornærmede med knyttet neve, men har erkjent at han dyttet fornærmede i ansiktet to ganger for å komme seg fri fra fornærmede som holdt ham fast i armen og for å avverge det han oppfattet som et forsøk på skalling fra fornærmedes side.

Retten vurdering

"Basert på til dels sprikende vitneforklaringer finner retten det ikke bevist utover enhver rimelig tvil at tiltalte skal ha slått fornærmede i ansiktet eller hodet med knyttet neve. Vitnene (navn) har forklart at de på 15-20 meters avstand observerte at fornærmede og tiltalte sloss, og at de oppfattet at tiltalte utøvet vold mot fornærmede ved håndbevegelse rettet mot fornærmedes ansikt. Disse forklaringene er forenlige med tiltaltes egen beskrivelse og erkjennelse av å ha beveget den armen han hadde fri mot fornærmedes ansikt for å dytte ham bort og komme seg løs. Ut fra tiltaltes og fornærmedes sammenfallende forklaringer kan det etter rettens oppfatning ikke utelukkes at årsaken til at fornærmede falt i bakken helt eller delvis kan ha vært at han ble dratt bakover i hestehalen av en tredjeperson som var i nærheten. I følge forklaringene skal dette ha skjedd samtidig med tiltaltes kraftanstrengelse mot fornærmedes ansikt.

Retten legger imidlertid til grunn som bevist utover enhver rimelig tvil at tiltalte uansett, på tid og sted som beskrevet i tiltalen, dyttet fornærmede to ganger i ansiktet med så vidt stor kraft at han kom seg fri av fornærmedes grep. For at det skal foreligge

"vold" i straffeloven (1902) § 228 første ledds forstand er det nødvendig at det foreligger en viss kraftanvendelse, men det kreves ikke at handlingen volder smerte eller etterlater seg merke. Tiltaltes handling er derfor i seg selv en kroppskrenkelse som kvalifiserer som voldsutøvelse mot annen person og rammes av straffeloven (1902) § 228 første ledd. Retten er ubundet av den nærmere beskrivelse av voldsutøvelsen i tiltalen, jf. straffeprosessloven § 38.

Retten finner det videre bevist utover enhver rimelig tvil at tiltalte dyttet fornærmede i ansiktet med vitende og vilje, og at denne voldsutøvelsen var forsettlig, jf. straffeloven (1902) § 40. Han har dermed i utgangspunktet gjort seg skyldig i en overtredelse av straffeloven (1902) § 228 første ledd.

Forsvareren har anført at tiltalte må frifinnes på grunn av nødverge, jf. straffeloven (1902) § 48, som følge av at volden ble utøvet for å avverge det tiltalte oppfattet som et forsøk på skalling fra fornærmedes side. Retten finner det ikke nødvendig å gå inn på vurderingen av om vilkårene for nødverge kan anses oppfylt, da retten har kommet til at tiltalte uansett må bli å frifinne på grunn av den forutgående provokasjonen i form av legemsfornærmelse fra fornærmedes side, jf. straffeloven (1902) § 228 tredje ledd. (...) Retten har funnet det bevist utover enhver rimelig tvil at fornærmede forut for tiltaltes dytting gikk i fysisk konfrontasjon med tiltalte med en viss kraft og påførte tiltalte skrapemerker på halsen som illustrert ved bildebevis fremlagt for retten. Dette er i seg selv en voldsutøvelse som rammes av straffeloven (1902) § 228 første ledd. Det kan etter rettens oppfatning på bakgrunn av bevisførselen i saken ikke legges til grunn som bevist utover enhver rimelig tvil at denne forutgående provokasjonen fra fornærmede var initiert av rasistiske uttalelser fra tiltalte. Tvilen må etter de strenge beviskravene som gjelder på strafferettens område på dette punkt komme tiltalte til gode.

Retten legger videre til grunn at den voldsutøvelsen som tiltalte deretter påførte fornærmede, ved å dytte ham i ansiktet for å komme seg løs av fornærmedes grep, ikke var uforholdsmessig eller ubegrunnet sammenholdt med fornærmedes forutgående voldsutøvelse. Ut fra fornærmedes og tiltaltes forklaringer kan det etter rettens oppfatning ikke anses bevist utover enhver rimelig tvil at fornærmedes fall utelukkende skyldtes tiltaltes dytting. Fornærmede blødde fra venstre nesebor etter fallet, men har selv bekreftet at han for øvrig ikke ble påført fysiske plager som nødvendiggjorde noen form for legeundersøkelse. Etter en samlet vurdering har derfor retten komme til at tiltalte skal frifinnes for straff som følge av forutgående provokasjon, jf. straffeloven (1902) § 228 tredje ledd.

Tiltalte blir etter dette å frifinne".

Dommen var enstemmig.

Truck-saken

(SAKSNUMMER 16-135581MED-OTIR/05) Dom av 14.11.2016

Grunnlag etnisitet

Politimesteren i Oslo utferdiget 8. mars 2016 forelegg mot (tiltalte) for overtredelse av:

Straffeloven (1902) § 390a

for ved skremmende eller plagsom opptreden eller annen hensynsløs atferd å ha krenket en annens fred

Straffeloven (1902) § 228 første ledd

for å ha øvet vold mot en annens person eller på annen måte fornærmet ham på legeme

Forelegget, en bot på kr. 12000 ble ikke vedtatt og det ble besluttet å sende saken til retten.

Hendelsen

Saken gjelder mobbing på arbeidsplassen. Fornærmede hevdet at tiltalte ved gjentatte anledninger skal ha kommet med ufine uttalelse og hatt en skremmende adferd. Fornærmede opplyste at en gang ble hans og en av hans kollegers mat kastet i søppelkassen av tiltalte. I den forbindelse uttrykte tiltalte at "muslimer lukter så rart". Videre kom tiltalte nærmest daglig kjørende med trucken som han førte mot fornærmede mens sistnevnte, i forbindelse med arbeid som han utførte, hadde parkert sin truck og sto ved siden av den. Tiltalte hadde da – ifølge fornærmedes forklaring – løftet gaflene på trucken og han tutet. I den forbindelse uttrykte han blant annet "flytt deg din jævla dritt". Fornærmede forklarte under hovedforhandlingen at tiltalte nærmere 100 ganger forsøkte å klemme ham med gaflene på trucken. Dette skjedde da fornærmede sto inntil en vegg. Tiltalte kjørte da mot ham, løftet gaflene på trucken og presset dem mot fornærmede som sto i mellom. Han har imidlertid – ifølge fornærmede - aldri berørt kroppen til fornærmede med truckgaflene, men fornærmede ble likevel redd og ba derfor tiltalte om å avstå fra dette i fremtiden. Denne oppfordringen ble imidlertid neglisjert av tiltalte.

Fornærmede opplyste at tiltalte ved tre anledninger løftet en container med trucken mens fornærmede var inne i containeren. Det var bakre del av containeren som ble løftet og fornærmede anslår at denne delen av trucken ble hevet ca. 40 cm opp fra gulvet. Fornærmede opplevde – ifølge sin forklaring – dette ubehagelig særlig på grunn av at det i containeren var varer som var stablet opp til taket og som hadde en dybde på ca. en halv meter. Det var derfor risiko for at kartongene med varer kunne velte og løftingen denne gangen medførte også at en del av kartongene falt i gulvet på containeren. En gang skal tiltalte ha kommet kjørende mot ham med en feiemaskin og sagt "*flytt deg ellers kjører jeg på deg*". Da fornærmede – ifølge sin forklaring – nektet å flytte seg, kjørte tiltalte med feiemaskinen på hans venstre fot

samtidig som han ropte "*jævla muslimer*". Som følge av dette oppsøkte fornærmede sin sjef, og fortalte ham om mobbingen som tiltalte hadde utsatt ham for.

Tiltalte skal også ha spurt fornærmede: "*Er du sammen med de ISIL-folkene?*". Siden dette var kort tid etter terroraksjonen i Paris, opplevde fornærmede det som særlig krenkende. Fornærmede har vært sykmeldt ved et par anledninger.

Tiltalte erkjente at han ved en anledning, mens fornærmede og en annen person befant seg i en container, løftet opp containeren bakfra med gaflene på trucken som han førte. Han løftet ikke containeren høyt – det var heller ikke trucken i stand til - og formålet med det hele var spøk og moro. Tiltalte opplyste i den forbindelse at det som han gjorde mot fornærmede og hans arbeidskollega, hadde blitt utført på avdelingen som han arbeidet på i lengre tid av andre og mot andre. Tiltalte forklarte at han en til to ganger kan ha "fanget" fornærmede ved at han kjørte mot ham med trucken slik at fornærmede kom mellom gaflene på dem. Han har også klemmt gaflene mot fornærmede uten at han klemte dem så langt at de berørte ham. I følge tiltalte virket det ikke som om fornærmede følte seg plaget av dette siden han smilte og lo. Tiltalte forklarte at det som han her gjorde mot fornærmede, var vanlig å gjøre mot arbeidskolleger på denne tiden.

Rettenns vurdering

Retten finner det hevet over enhver tvil at tiltalte løftet en container mens fornærmede og en person til var inne i den. Retten legger likevel til grunn at den slags "spøk" var vanlig på arbeidstedet på denne tiden, og retten kan derfor ikke se at episoden kan betegnes som "hensynsløs adferd", jf. straffeloven (1902) § 390 a. Retten finner det også bevist at tiltalte ved i alle fall en anledning, kjørte mot fornærmede med trucken og "fanget" ham med gaflene, men finner det og bevist at også dette var en form for spøk som var så vidt vanlig på arbeidsplassen, og ikke bare gikk ut over fornærmede.

Videre fremgår det av dommen:

"Fornærmede har, som nevnt ovenfor, forklart at han ble løftet mens han befant seg i containeren ved ytterligere to anledninger og at han ble "fanget" ved bruk av truckgaflene ca. 100 ganger. Retten finner etter den øvrige bevisførsel i saken ikke tilstrekkelige holdepunkter for å legge hans forklaring om dette til grunn. Heller ikke finner retten tilstrekkelig bevis for at tiltalte for øvrig har trakassert og mobbet ham slik som det fremgår av hans forklaring ovenfor. Fornærmedes forklaring støttes ikke av de øvrige forklaringer i saken og retten kan heller ikke utelukke at fornærmede her har overdrevet. Det vises i den anledning til at han i mai 2016 anmeldte flere ansatte på avdelingen som han arbeidet på, samt (arbeidsgiver) som sådan, for blant annet trakassering og rasisme. Anmeldelsen hadde imidlertid ingen rot i virkeligheten og ble derfor henlagt av politiet.

Retten finner – i samsvar med fornærmedes forklaring som støttes av vitneforklaringen fra (vitnet) - hevet over enhver rimelig tvil at tiltalte en gang i perioden fra 1. februar til slutten av august 2015, kjørte på foten til fornærmede med en feiemaskin. Det må legges til grunn at det da ikke var nødvendig for tiltalte å feie gulvet siden det nettopp hadde blitt feiet. Videre må det legges til grunn at det ikke hørte til tiltaltes arbeidsoppgaver å utføre slike gjøremål. Endelig finner retten bevist at tiltaltes kjøring med feiemaskinen i nærheten av fornærmede og (vitnet) ikke var uttrykk for noen

spøk. Retten finner således hevet over enhver rimelig tvil at kjøringen var uttrykk for en maktdemonstrasjon hvilket styrkes av at (vitnet) opplyste i sin forklaring at tiltalte ropte "jævla muslimer" da han kjørte mot dem. Rettens flertall, rettens leder og meddommer (x), finner likevel ikke, dog under sterk tvil, at tiltaltes handling kan anses som hensynsløs adferd. Flertallet viser til at det ikke kan legges til grunn som bevist at tiltalte kjørte på fornærmede med vilje. Og selv om tiltaltes kjøring med feiemaskinen ikke kunne anses som noen spøkefull handling og dertil må anses å ha voldt fare for andre, finner rettens flertall likevel at denne enkeltstående handlingen ikke kan anses som så moralsk forkastelig at den rammes av straffeloven (1902) § 390 a. Det vises til at det på tiden for hendelsen var et temmelig røft miljø på arbeidssstedet og at det ikke var uvanlig å bruke stygge og nedsettende ord og utføre handlinger som kunne være plagsomme for kolleger. Det var først etter at tiltalte hadde hatt samtale med sin overordnede (...) i slutten av august 2015 at det ble uttrykkelig innskjerpet hva som var akseptabel adferd på arbeidssstedet.

Retten mindretall (xx) finner at tiltaltes kjøring mot fornærmede med feiemaskinen, og som resulterte i at han kjørte over foten til fornærmede, må anses om hensynsløs adferd og finner videre hevet over enhver rimelig tvil at tiltalte var klar over det. Etter mindretallets oppfatning må derfor tiltalte – på grunn av denne handlingen – dømmes for overtredelse av straffeloven (1902) § 390 a. (...)
På bakgrunn av det resultat som rettens flertall har kommet til, må tiltalte bli å frifinne for post I i det ikke vedtatte forelegget.

Dommen er avsagt under dissens."